

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій Жильцов
« 20 » 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українські студії
для студентів

спеціальності	024 Хореографія
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	024.00.01 Хореографія (за видами)

Київ – 2020

Розробник:

Ковальов Євген Аркадійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України.

Викладач:

Ковальов Євген Аркадійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії України.

Протокол від 29 серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри _____ (О. О. Салата)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 024.00.01 «Хореографія (за видами)»

«___» _____ 20__р.

Гарант освітньої програми _____ Т. А. Медвідь

Робочу програму перевірено

13.09 2019р.

Заступник декана _____

Пролонговано:

на 2020/2021 н. р. _____ (Салата О.О.), «27» 09 2020 р., протокол № 1.

на 20__/20__ н. р. _____, «___» _____ 20__р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____, «___» _____ 20__р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____, «___» _____ 20__р., протокол №__.

© Ковальов І.О., 2019 р.

©Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019 р

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>«Українські студії»</i>		
<i>Вид дисципліни</i>	<i>обов'язкова</i>	-
<i>Мова викладання, навчання, оцінювання</i>	<i>українська</i>	-
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	<i>4 / 120</i>	-
<i>Курс</i>	<i>2</i>	-
<i>Семестр</i>	<i>1</i>	-
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>1</i>	-
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>4</i>	-
<i>Обсяг годин, у тому числі:</i>	<i>120</i>	-
<i>Аудиторні</i>	<i>42</i>	-
<i>Модульний контроль</i>	<i>6</i>	-
<i>Семестровий контроль</i>	<i>30</i>	-
<i>Самостійна робота</i>	<i>42</i>	-
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>екзамен</i>	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Українські студії» спрямована на набуття студентами *загальних та фахових компетентностей*:

Загальні компетентності:

ЗК 1 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3 – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8 – Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 12 – Здатність здійснювати ефективний комунікативний процес.

Фахові компетентності:

ФК 1 – Здатність усвідомлювати роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.

ФК 5 – Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових мистецьких та позашкільних навчальних закладах.

ФК 6 – Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.

3. Результати навчання за дисципліною

- знати головні факти, події та процеси в історико-культурній спадщині українського народу, основні підходи до вивчення історії культури;
- вміти виявляти взаємозв'язки між соціокультурними процесами у минулому та сучасністю;
- вміти організовувати практичне вирішення проблем історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України;
- вміти визначати взаємозалежності глобалізаційних процесів і міжнаціональних та міжетнічних відносин у культурному контексті;
- вміти дискутувати щодо минувшини та перспектив розвитку української культури;
- вміти доводити історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України;
- дотримуватися концепції міжнаціонального і міжкультурного діалогу в Україні;
- вміти співпрацювати з носіями різних історичних і культурних цінностей;
- виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні професійних обов'язків;
- визнавати роль і значення вітчизняної культурної спадщини у процесі євроінтеграції України.

Програмні результати навчання:

ПРН 15 – Застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності відповідно до конкретних виробничих обставин.

4. Структура навчальної програми

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Історія української культури							
Тема 1. Культура східних слов'ян до-християнської доби	9	2	2				5
Тема 2. Культура України-Русі до-монгольської доби (кін. X – пер. пол. XIII ст.)	13	4	4				5
Тема 3. Культура України-Русі пізнього середньовіччя (др. пол. XIII – XVI ст.)	9	2	2				5
Тема 4. Українська культура раннього нового часу (XVII–XVIII ст.)	9	2	2				5
Тема 5. Українська культура першої половини XIX ст.	9	2	2				5
Тема 6. Українська культура другої половини XIX ст.	9	2	2				5
Тема 7. Українська культура першої третини XX ст.	11	4	2				5
Тема 8. Українська культура в умовах тоталітаризму та посттоталітарного суспільства	15	4	4				7
Модульний контроль	6	6					
Разом	90	22	20				42
Підготовка до проходження контрольних заходів	30	30					
Усього	120	22	20				42

5. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Культура східних слов'ян дохристиянської доби

Тематичний план:

1. Джерела для дослідження східнослов'янського язичництва.
2. Характерні риси язичництва східних слов'ян.
3. Доля язичницької спадщини після християнізації: проблема «двовір'я».

Основні поняття теми: міфологія і релігія давніх слов'ян.

Рекомендована література:

- *Аничков Е.В.* Язычество и Древняя Русь. – М., 2003.
- *Велецкая Н.Н.* Языческая символика славянских архаических ритуалов. – М., 1978.
- *Велецкая Н.Н.* Символы славянского язычества. – М., 2009.
- *Гальковский Н.М.* Борьба христианства с остатками язычества. – Т. 1–2. – М.-Харьков, 1913–1916 (у 2-му томі опубліковані писемні джерела з історії язичництва).
- *Иванов В.В., Топоров В.Н.* Исследования в области славянских древностей. – М., 1974.
- *Клейн Л.Б.* Воскрешение Перуна. К реконструкции восточнославянского язычества. – СПб., 2004.
- *Русанова И.П., Тимошук Б.А.* Языческие святилища древних славян. – М., 2007.
- *Рыбаков Б.А.* Язычество древних славян. – М., 1994.
- *Рыбаков Б.А.* Язычество Древней Руси. – М., 1987.

Тема 2. Культура України-Русі домонгольської доби

(кін. X – пер. пол. XIII ст.)

Тематичний план:

1. Християнізація Русі та її культурне значення.
2. Культурна стратифікація.

3. Книжність і література.
4. Образотворче мистецтво.
5. Музичне мистецтво.

Основні поняття теми: *християнізація, рецепція східнохристиянських культурних традицій, двовір'я, типи культури: сакральна, світська, міська, сільська, елітарна, масова, освіта, книжність, основні форми культуротворення: література, архітектура, образотворче мистецтво, музика.*

Рекомендована література:

- Історія української культури. – Т. 1–2. – К., 2001.
- Попович М.В. Нарис історії культури України / М.В. Попович. — К., 2001.
- Франклин С. Письменность, общество и культура в Древней Руси. – СПб., 2010.

Тема 3 Культура України-Русі пізнього середньовіччя

(др. пол. XIII – XVI ст.)

Тематичний план:

1. Пізньосередньовічна Україна-Русь між латинським Заходом і православним Сходом: проблема культурних орієнтирів.
2. Поширення впливів західноєвропейської культури Ренесансу на теренах України-Русі.
3. Літературно-мистецьке життя пізньосередньовічної України-Русі.

Основні поняття теми: *занепад візантійської цивілізації, зростання західноєвропейського культурного впливу на Україну-Русь, реформаційний і контрреформаційний рухи, братства, готичне мистецтво, Ренесанс (Відродження), гуманізм.*

Рекомендована література:

- Історія української культури: У 5 т. – Т.2: Українська культура XIII – першої половини XVII століть. – К., 2001.
- Попович М.В. Нарис історії культури України / М.В. Попович. – К., 2001.
- Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н.

Яковенко. – К., 2006.

Тема 4. Українська культура раннього нового часу (XVII–XVIII ст.)

Тематичний план:

1. Бароко як культурно-історична епоха: загальноєвропейський контекст і українська специфіка.
2. Київ як провідний культурний осередок України в XVII–XVIII ст.
3. Література і мистецтва в Україні доби бароко.
4. Українське Просвітництво другої половини XVIII ст.

Основні поняття теми: Бароко, Просвітництво, Києво-Могилянська академія.

Рекомендована література:

- Попович М.В. Нарис історії культури України / М.В. Попович. – К., 2001.
- Українське бароко: У 2 т. – Х., 2004.
- Хижняк З.І. Історія Києво-Могилянської академії / З.І. Хижняк, В.К. Маньківський. – К., 2008.
- Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. – К., 2006.
- Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI-XVII ст. / Н. Яковенко. – К., 2002.

Тема 5. Українська культура першої половини XIX ст.

Тематичний план:

1. Культурний процес в контексті формування української нації.
2. Інтелігенція як провідний чинник розвитку національної культури.
3. Український романтизм.
4. Розвиток освіти, науки, літератури і мистецтв.

Основні поняття теми: національно-культурне відродження, традиціоналізм, класицизм, романтизм, університети, інтелігенція, салонна культура.

Рекомендована література:

- Історія української культури: У 5 т. – Т. 4, Кн. 1: Українська культура першої половини ХІХ століття. – К., 2008
- *Овсійчук В.А.* Класицизм і романтизм в українському мистецтві / В.А. Овсійчук. – К., 2001.
- *Попович М.В.* Нарис історії культури України / М.В. Попович. – К., 2001.

Тема 6. Українська культура другої половини ХІХ ст.

Тематичний план:

1. Культурний ландшафт України другої половини ХІХ ст.
2. Культуротворча діяльність української інтелігенції.
3. Реалізм в літературі і мистецтвах.
4. Розвиток освіти і науки.

Основні поняття теми: національно свідома інтелігенція, громадівський рух, наукові товариства, позитивізм, реалізм.

Рекомендована література:

- *Грицак Я.* Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота. 1856–1886. – К., 2006.
- *Попович М.В.* Нарис історії культури України / М.В. Попович. – К., 2001.

Тема 7. Українська культура першої третини ХХ ст.

Тематичний план:

1. Цивілізаційний контекст розвитку української культури першої половини ХХ ст.: від «Belle Époque» до тоталітаризму.
2. Культуротворення в добу Української революції 1917–1921 рр.
3. Українізація як історико-культурне явище.

Основні поняття теми: модернізм, модерн, імпресіонізм, абстрактне мистецтво, футуризм, українізація, «Розстріляне Відродження», Всеукраїнська академія наук, авангардизм, бойчукісти, «хвильовизм», соцреалізм.

Рекомендована література:

- Розстріляне відродження: Антологія 1917–1933: Поезія – проза – драма – есей / Упорядкув., передм., післям. Ю. Лавріненка; Післямова Є. Сверстюка. – К., 2008.
- Український авангард 1910–1930 років: Альбом / Вступ. стаття та упоряд. Д. Горбачов. – К., 1996.
- *Шкандрій М.* Модерністи, марксистки і нація. Українська літературна дискусія 1920-х років. – К., 2006.

**Тема 8. Українська культура в умовах тоталітаризму
та посттоталітарного суспільства**

Тематичний план:

1. Культурний процес в умовах тоталітаризму.
2. Тенденції розвитку освіти, науки, літератури і мистецтв.
3. Розвиток української культури в посттоталітарному суспільстві: традиції і постмодернізм.

Основні поняття теми: науково-технічна революція, шістдесятництво, конформізм і нонконформізм (андеграунд), наївне мистецтво, постмодернізм, глобалізація, мультикультуралізм.

Рекомендована література:

- *Роготченко О.О.* Соціалістичний реалізм і тоталітаризм. – К., 2007.
- *Тарашинська Л.* Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління. (Історико-літературний та поетикальний аспекти). – К., 2010.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	11	11
Відвідування семінарських занять	1	10	10
Відвідування практичних занять	1	-	-
Робота на семінарському занятті	10	10	100
Робота на практичному занятті	10	-	-
Лабораторна робота	10	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-
	Разом	-	151
Максимальна кількість балів: 151			
Розрахунок коефіцієнта: $60:151=0,4$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота студентів полягає в ознайомленні (за власним вибором) з закладами культури – музеями, театрами тощо. Звітом за самостійну роботу є написання твору-есе з аналізом музейної експозиції, театральної вистави, концерту тощо.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється у формі написання студентом модульної контрольної роботи.

Орієнтовні питання модульної контрольної роботи:

1. Вкажіть визначальні риси міфології давніх слов'ян.

2. Розкрийте сутність феномену «двовір'я» в культурі домонгольської України-Русі.
3. Охарактеризуйте київський осередок розвитку української культури XVII–XVIII ст.
4. Вкажіть визначальні риси українського бароко як історико-культурного явища.
5. Розкрийте причини та наслідки інтеграції України до російського імперського культурного простору впродовж XVIII ст.
6. Визначте роль університетів як осередків культурного життя в українських землях у XIX ст.
7. Микола Гоголь і Тарас Шевченко: порівняльна характеристика на тлі соціокультурних процесів першої половини XIX ст.
8. Охарактеризуйте місце «Розстріляного Відродження» в історії української культури.
9. Визначте ідеологічний зміст і стилістичні риси «соціалістичного реалізму» в радянській художній культурі.
10. Визначте роль шістдесятників у новітній історії української культури.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Формою семестрового контролю є письмовий екзамен, під час якого студенти повинні дати відповіді на питання, що відбивають зміст навчальної програми. При оцінюванні відповідей враховуються їх аргументованість, рівень обізнаності з фактичним матеріалом та його новітніми науковими концептуальними репрезентаціями.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю:

- Характеристика джерел для дослідження язичництва східних слов'ян.
- Східнослов'янське язичництво як культурно-історичний феномен.
- Цивілізаційні аспекти культурного розвитку Русі-Україні домонгольської доби.
- Культурно-історичне значення християнізації середньовічної Русі-України.

- Феномен двовір'я в культурі середньовічної Русі-України.
- Роль церкви в культурному житті середньовічної Русі-України.
- Книжність в культурі домонгольської Русі-України.
- Мовна культура домонгольської Русі-України.
- Жанрова різноманітність літератури домонгольської Русі-України.
- Літописання в середньовічній Русі-Україні як історико-культурний феномен.
- Архітектура середньовічної Русі-України.
- Музичне мистецтво в середньовічній Русі-Україні.
- Образотворче мистецтво в середньовічній Русі-Україні.
- Цивілізаційні аспекти розвитку пізньосередньовічної культури Русі-Україні (XIII–XVI ст.).
- Мовна культура в пізньосередньовічній Русі-Україні (XIII–XVI ст.).
- Релігія і церква в соціокультурних процесах пізньосередньовічної Русі-Україні (XIII–XVI ст.).
- Книжність в культурі пізньосередньовічної Русі-Україні (XIII–XVI ст.). Характеристика Пересопницького Євангелія як історико-культурної пам'ятки.
- Кирилична друкована книга в культурі Русі-Україні кінця XV – початку XVII ст.
- Полемічна література кінця XVI – початку XVII ст. як історико-культурне явище.
- Європейський Ренесанс в культурі Русі-Україні XV–XVI ст. Гуманісти з руських земель Польського королівства.
- Барокова доба: європейський соціокультурний контекст і українська специфіка.
- Українська барокова архітектура.
- Українське барокове образотворче мистецтво.
- Український бароковий театр.
- Українська барокова література.
- Українська барокова музика.

- Освіта в українських землях у XVII–XVIII ст. Роль Києво-Могилянської академії в історії української культури ранньонового часу.
- Епоха Просвітництва в Україні: ідеологічні особливості і визначні представники.
- Український романтизм як історико-культурне явище.
- Класицизм в образотворчому мистецтві та архітектурі в Україні.
- Культурний процес в контексті формування модерної української нації (кінець XVIII – початок XX ст.).
- Роль Т. Шевченка в розвитку української національної культури.
- Розвиток української літературної мови: кінець XVIII – XX ст. Проблема правопису в контексті соціокультурних трансформацій.
- Розвиток музейництва і бібліотечної справи в Україні в XIX – на початку XX ст.
- Роль університетів у культурних процесах в Україні XIX ст.
- Роль української інтелігенції в соціокультурних процесах XIX ст.
- Українська реалістична проза другої половини XIX ст. як історико-культурне явище.
- Тенденції в образотворчому мистецтві в Україні другої половини XIX – початку XX ст.
- Стилїстика архітектури в Україні другої половини XIX – початку XX ст.
- Українська музична культура другої половини XIX – початку XX ст.
- Розвиток українського театрального мистецтва наприкінці XIX – на початку XX ст.
- Становлення і розвиток кінематографії в Україні наприкінці XIX – у першій третині XX ст.
- Модернізм як культурна парадигма: європейський контекст і українська специфіка (кінець XIX – перша третина XX ст.).
- Авангардизм в культурі України першої третини XX ст.
- Культурний процес під час Української революції 1917–1921 рр.

- «Розстріляне Відродження» і його місце в історії української культури.
- Українізація як явище в культурному житті Наддніпрянщини 20-х – початку 30-х рр. XX ст.
- Культурний процес в Україні в умовах сталінського тоталітарного режиму.
- «Соціалістичний реалізм»: виникнення, принципи, вплив на розвиток літератури і мистецтв в Україні.
- Культурні процеси в середовищі українських емігрантів впродовж 20-х – 30-х рр. XX ст.
- «Шістдесятники»: видатні постаті, творчі принципи, громадська діяльність і місце в історії української культури.
- Українське поетичне кіно 60-х – 70-х рр. XX ст. як соціокультурний феномен.
- Нонконформізм в художній культурі України 60-х – 80-х рр. XX ст.
- Науково-технічна культура в Україні другої половини XX ст.
- Українська музична культура другої половини XX – початку XXI ст.: напрями і стилі.
- Тенденції в культурі українського посттоталітарного суспільства (рубіж XX–XXI ст.).
- Постмодернізм в українській культурі.
- Формування масової культури в Україні: причини і наслідки.
- «Наївне мистецтво» («народний примітивізм») як феномен української художньої культури XX ст.
- Культурні здобутки української діаспори після Другої світової війни.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

5. Навчально-методична картка дисципліни

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. Історія української культури							
Лекції (теми, бали)	Культура східних слов'ян дохристиянської доби. 1	Культура України-Русі до монгольської доби. 2	Українська культура пізнього середньовіччя. 1	Українська культура раннього нового часу. 1	Українська культура першої половини XIX ст. 1	Українська культура другої половини XIX ст. 1	Українська культура першої третини XX ст. 2	Українська культура в умовах тоталітаризму і посттоталітарного сусп.-ва. 2
Семинарські заняття (теми, бали)	Культура східних слов'ян дохристиянської доби. 1	Культура України-Русі до монгольської доби. 2	Українська культура пізнього середньовіччя. 1	Українська культура раннього нового часу. 1	Українська культура першої половини XIX ст. 1	Українська культура другої половини XIX ст. 1	Українська культура першої третини XX ст. 1	Українська культура в умовах тоталітаризму і посттоталітарного сусп.-ва. 2
СР (бали)	5							
Поточний контроль (вид, бали)	Відповідь на семінарському занятті – 10							
Модульний контроль (бали)	Модульна контрольна робота – 25							
Підсумковий Контроль	Екзамен							

6. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Історія української культури. – Т.1-4. – К., 2001-2008.
2. Історія української культури / Іван Крип'якевич (заг.ред.). – К., 2002.
3. *Попович М.В.* Нарис історії культури України / М.В. Попович. — К., 2001.
4. Українська культура: Лекції / Дмитро Антонович (заг.ред.). — К., 1993.

Додаткові:

5. *Александрович В.* Західноукраїнські малярі XVI століття. Шляхи розвитку професійного середовища / В. Александрович. — Л., 2000.
6. *Брайчевський М.Ю.* Утвердження християнства на Русі / М.Ю. Брайчевський. – К., 1988.
7. *Грабович Г.* До історії української літератури: Дослідження, есеї, полеміка / Г. Грабович. — К., 2003.
8. *Жолтовський П.М.* Художнє життя на Україні у XVI-XVIII ст. / П.М. Жолтовський. — К., 1983.
9. *Ісаєвич Я.Д.* Братства та їх роль в розвитку української культури XVI-XVII ст. / Я.Д. Ісаєвич. – К., 1966.
10. *Ісаєвич Я.* Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми / Я.Д. Ісаєвич. — Л., 2002.
11. *Когут З.-Є.* Коріння ідентичності: Студії з ранньомодерної та модерної історії України / З.-Є. Когут. — К., 2004.
12. *Мицько І.А.* Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576-1636) / І.А. Мицько. — К., 1990.
13. *Нічик В.М.* Петро Могила в духовній історії України / В.М. Нічик. — К., 1997.
14. *Овсійчук В.А.* Класицизм і романтизм в українському мистецтві / В.А. Овсійчук. — К., 2001.
15. *Огієнко І.І.* Історія українського друкарства / І.І. Огієнко. — Либідь, 1994.
16. Реалізм та соціалістичний реалізм в українському живопису радянського часу: Історія, колекція, експеримент. — К., 1998.
17. Розстріляне відродження: Антологія 1917-1933: Поезія — проза — драма — есей / Юрій Лавріненко (упоряд.). — К., 2004.
18. *Степовик Д.В.* Українська графіка XVI—XVIII ст. Еволюція образної системи / Д.В. Степовик. — К., 1982.
19. Україна XVII ст.: суспільство, філософія, культура. — К., 2005.

20. Українське бароко: У 2 т. — Х., 2004.
21. Український авангард 1910—1930 років: Альбом. — К., 1996.
22. Українські гуманісти епохи Відродження: Антологія: У 2. ч. — К., 1995.
23. Фрис В.Я. Історія кириличної рукописної книги в Україні: Х—XVIII ст. / В.Я. Фрис. — Л., 2003.
24. Хижняк З.І. Історія Києво-Могилянської академії / З.І. Хижняк, В.К. Маньківський. — К., 2008.
25. Чижевський Д.І. Історія української літератури / Д.І. Чижевський. — К., 2008.
26. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні / Д. Чижевський. — К., 1992.
27. Чижевський Д.І. Реалізм в українській літературі / Д.І. Чижевський. — К., 1999.
28. Чижевський Д.І. Українське літературне бароко: Вибрані праці з давньої літератури / Д.І. Чижевський. — К., 2003.
29. Чижевський Д.І. Філософія Г.С. Сковороди / Д.І. Чижевський. — Х., 2004.
30. Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом: Нариси із історії культури до початку XVIII століття / І. Шевченко. — Л., 2001.
31. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. — К., 2005.
32. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI—XVII ст. / Н. Яковенко. — К., 2002.

Ресурси Інтернету: <http://litopys.org.ua/> (Ізборник. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації: літописи, історія, мовознавство, давня українська література, політологія, літературознавство, граматики та лексикони, історичні мапи тощо).